

Пагуош

2024 жылға

арналған

ҚЫЗМЕТ есебі

---

www.pugwash.org

Пагуош жаңалықтары: Өзгерістер жылы

Қыркүйек 2024 жылы Пагуош кеңесі **Карен Холлбергті** келесі Бас хатшы ретінде сайлады.

Профессор Холлберг, Бальсейру институтының физика профессоры және Барилоче атом орталығының, Аргентина Ұлттық атом энергетика агенттігінің және Ұлттық ғылыми-зерттеу кеңесінің бас ғылыми қызметкері, 2025 жылдың 1 қаңтарында Паоло Котта-Рамусиноның орнын басты. Кеңеске өзін сайлағаны үшін алғысын білдіре отырып, ол былай деді: *"Мен кәсіби өмірімде әрдайым ғылымға да, ғалымның маңызды этикалық жауапкершілігіне де адал болдым. Мен өз міндеттерімді адал, жауапты және мақсатқа бағытталған түрде орындауға тырысамын, Пагуоштың кең желісін, тәжірибесін және ғылыми негіздемесін әртүрлі жаһандық мәселелерді шешу үшін қолданамын"*.

Ол сөзін жалғастырды: *"Мен Паолоға оның көптеген жылдар бойғы жанқиярлық еңбегі үшін, Пагуошты диалогтың негізгі алаңына айналдырып, қуатты жаһандық желі құрғаны үшін терең ризашылығымды білдіремін. Онымен және Пагуош президенті Хуссейн әл-Шахристанимен, жаңа Пагуош кеңесімен және бүкіл әлемдік Пагуош қауымдастығының өкілдерімен бірге Пагуоштың миссиясы мен мақсаттарын орындау үшін жұмыс істеуді асыға күтемін. Адамзат тарихындағы ең күрделі кезеңдердің бірін бастан өткеруде, және біз осы бірегей қозғалыстың негізін қалаушылар жүктеген жауапкершілікті толық"*

Пагуош жаңалықтары: Өзгерістер жылы

2024 жылдың мамыр айында Пагуош кеңесі **Хусейн Әл-Шахристаниді** жаңа президенті етіп сайлады.

Доктор әл-Шахристани – Ирактан шыққан ғалым және мемлекет қайраткері. Ол ядролық химия бойынша докторлық диссертациясын қорғады. 1979 жылы Ирак үшін ядролық қару жасауда ынтымақтастықтан бас тартқаннан кейін, ол Абу-Грейб түрмесіне он бір жылға қамалды. Парсы шығанағындағы бірінші соғыс кезінде Иранға қашқаннан кейін, ол 2005 жылы Иракқа оралып, өтпелі ұлттық ассамблеяның бірінші вице-президенті болды. 2006-2016 жылдар аралығында доктор әл-Шахристани үкіметте түрлі лауазымдарды атқарды: мұнай министрі (2006-2010), энергетика мәселелері жөніндегі премьер-министрдің орынбасары (2010-2014), сыртқы істер министрінің міндетін атқарушы (2014) және жоғары білім және ғылыми зерттеулер министрі (2014-2016).

Пагуош қауымдастығы 2024 жылдың шілде айында бұрынғы президент Сержио Дуарте қайтыс болғанына қатты қайғырды. Ол бұл қызметті жеті жылға жуық атқарғаннан кейін, денсаулығына байланысты бірнеше ай бұрын ғана отставкаға кеткен еді. Дуартені еске ала отырып, Холлберг: *«Ол соңғы күндеріне дейін тынымсыз еңбек етті және артында үлкен мұра қалдырды»*, – деп атап өтті. Котта-Рамусино: *«Дағдарыс пен халықаралық жаулықтың күшеюі жағдайында біз бәріміз Сержионың болмысын және оның ерекше, оң қасиеттерін қатты сағынатын боламыз»*, – деп қосты.

Пагуош Жаңалықтары:

Келесі бесжылдыққа арналған жаңартылған кеңес

2024 жылдың қыркүйегінде Венада өткен Пагуош кеңесінің кезектен тыс отырысында Пагуош қауымдастығымен және әртүрлі ұлттық топтармен бірнеше айлық қарым-қатынастан кейін Пагуош кеңесінің жаңа құрамы сайланды. Пагуош кеңесі ұйымның стратегиялық басшылығын қамтамасыз етеді және оның мүшелері бірнеше географиялық аймақтар мен мамандандыру аймақтарынан сайланады. Кеңес мүшелерінің толық тізімін соңғы беттен табуға болады.

Пагуош қауымдастығы сондай-ақ Пагуоштың дамуына 30 жылдан астам уақыт бойы қызмет етіп, өз үлесін қосқан Клаудия Вон мен Миммо де Сантиске алғыс білдіру мүмкіндігіне ие болды.

Пагуош президенті Хусейн әл-Шахристани былай деді:
«Мен сіздерді Пагуоштың жаңа кеңесінің мүшелері ретінде қарсы алуға қуаныштымын. Бұл беймаза заманда біз жаппай қырып-жою қаруынан азат, бейбітшілік пен әділет үстемдік ететін әлемді құру идеалдарын ілгерілету үшін бұрынғыдан да қажырлы еңбек етуге шақырылды. Біз ресурстарды адамзаттың өмір сүруіне қауіп төндіретін қарудың жетілдірілуіне емес, кедейлік пен ауруларды жоюға бағыттайтын әлем құруымыз керек.»

Пагуош басшылығы мен қауымдастығы қызметінен кетіп жатқан Кеңес мүшелеріне олардың еңбегі үшін терең алғысын білдіреді және болашақта ынтымақтастықтың жалғасатынына үміттенеді.

Пагуош және 2024 жылғы бейбітшілік саласындағы Нобель сыйлығы

2024 жылдың 10 желтоқсанында Карен Холлберг Пагуоштың атынан Нихон Хиданкаға атом бомбасының қасіретін әлемге жеткізу үшін батыл, тынымсыз және табанды күресі үшін берілген бейбітшілік саласындағы Нобель сыйлығын ұсынды.

Теруми Танакидің құттықтау сөзіне жауап бере отырып, Жапониядағы "Пагуош" жетекшісі Тацуджиор Сузуки: "Нагасаки соңғы болсын", — деп атап өтті-бұл біздің ортақ мақсатымыз болуы керек. Танака мырзаның сөзі әлемге мәнерлеп қарайды.»

Келесі күні Ослода Карен Холлберг Манприт Сети, Вильфред Ван, Ханс Кристенсенмен бірге Эндрю Фаттер төрағалық еткен панельдік сессияда Нобель бейбітшілік сыйлығына арналған "Ядролық қару – қауіпке қалай қарсы тұру керек" форумына қатысты.

Бейнелер мен есептер қол жетімді
www.pugwash.org

АҚШ-тағы Пагуош делегациясы

2024 жылдың 5-6 желтоқсанында сайланған Бас хатшы Карен Холлберг бастаған Пагуош делегациясы сарапшылармен, шенеуніктермен және донорлармен бірқатар кездесулер өткізу үшін Нью-Йорк пен Вашингтонға барды.

6 желтоқсанда Пагуош Вашингтонда АҚШ сайлауынан кейін ядролық қауіпті азайту жөніндегі іс-қимыл бағдарламасын бағалау үшін дөңгелек үстел өткізді. Оншақты сарапшылар мен бұрынғы шенеуніктер стратегиялық тұрақтылықтың болашағын, АҚШ пен Иран, Ресей және Қытай арасындағы диалогты, болашақты, Таяу Шығыс аймағындағы оқиғалардың дамуын және саясатты әзірлеуге ғылыми үлес қосудың маңыздылығын талқылады.

Делегация сонымен қатар АҚШ Мемлекеттік департаментінің (ADS) қару-жарақты бақылау, тежеу және тұрақтылық бюросының жоғары лауазымды тұлғаларымен кездесті.

АҚШ-тың Пагуош қауымдастығының жетекшілері мен кеңесшілері Стив Миллер мен Клифф Купчан, сондай-ақ АҚШ Мемлекеттік департаментінің Карен Холберг пен Пол Эрик Кристиансен

2025 келешекте:

Жаңа Бас хатшы Карен Холлбергтің хабарламасы

Пагуош кеңесі осы беделді ұйымның басшысы болып сайлануы мен үшін үлкен мәртебе. Мен бүкіл әлем бойынша Пагуош кеңесінің, жұмыс топтарының және ұлттық бірлестіктердің барлық мүшелерінің мол тәжірибесі мен күш-жігеріне сүйене отырып, бірлесіп жұмыс істеуді асыға күтемін. Өкінішке орай, 2025 жылдың қарсаңында қақтығыстар мен саяси толқулар үмітсіздік пен қауіп сезімін тудырады; дегенмен, мен Пагуош желісі шиеленісті азайтуға және ядролық қаруды қайта қолдану қаупін азайтуға құнды үлес қоса алады деп сенемін. Мен хибакуся тайпасының тынымсыз және қыңыр күресінен шабыт аламын, оған мен мақтанышпен куә болдым, 2024 жылдың желтоқсанында Пагуош өзін алғаннан кейін 30 жыл өткен соң Нобель сыйлығын алдым.

Болашақта біздің басымдықтарымыз ядролық қарудан және басқа да жаппай қырып-жоятын қарулардан азат әлем құру миссиясын ілгерілету үшін біздің тәжірибеміз бен негіздемемізді әкеле отырып, пагуоштың кең дүниежүзілік желісін пайдалануға бағыттталатын болады. Бұған сыни тұрғыдан ойлауға, интеллектуалды адалдыққа, ашықтыққа және дәлелдермен алмасуға негізделген барлық қарама-қайшы Тараптар арасында диалог құру арқылы қол жеткізіледі. Біз ядролық қаруға, аймақтық қақтығыстарға және жасанды интеллект, киберқауіпсіздік, химиялық және биологиялық қару және басқаларын қоса алғанда, серпінді технологияларға байланысты тәуекелді азайту мәселелерін талқылауға басымдық береміз. Келесі ұрпақ өз болашағын қалыптастыру үшін өте маңызды және Біз оларды жұмысымызға тарту үшін Пагуош студенттері мен жастарының Халықаралық желісімен (ISYP) тығыз жұмыс жасаймыз. Егер біз шұғыл түрде қаржыландыруды қамтамасыз ету үшін көп күш жұмсамасақ және басқаруды жетілдіру процесін жалғастырмасақ, пагуоштағы өзгерістерге қол жеткізу мүмкін емес. Адамзат ең қиын сәттердің бірін бастан өткеруде және біз осы бірегей қозғалыстың негізін қалаушылардың бізге жүктеген жауапкершілігін мойындауымыз керек.

Ойлар: Өзінің Бас хатшы лауазымын тастап кетіп бара жатқан Паоло Котта-Рамузино

Мен 2002 жылдың тамызынан 2024 жылдың соңына дейін Ғылым және халықаралық істер жөніндегі Пагуош конференциясының Бас хатшысы болдым. Ұйымды басқару мен үшін үлкен мәртебе және мен өткен уақыттағы жетістіктерге сүйене отырып, осы уақыт ішінде қол жеткізген жетістіктерімізді мақтан тұтамын. 1957 жылдан бастап Пагуош ядролық қаруды және ЖМК-ны жоюды белсенді түрде қолдайды және қару-жарақты бақылау бойынша көпжақты күш-жігерді қолдайды. Ядролық қаруы бар мемлекеттердің саны айтарлықтай болып қала береді (яғни тоғыз) және ядролық қаруы бар бұл мемлекеттер бүкіл әлем бойынша бірнеше қақтығыстарға тікелей немесе жанама түрде қатысады. Осы тұрғыдан алғанда, осындай елдердің бірі бір сәтте ядролық қаруды қолдануға және өте қауіпті жағдай туғызуға мәжбүр болуы мүмкін. Пагуош үшін ядролық қаруды сатып алуға мүмкіндігі бар немесе мүмкін ниеті бар елдерге ерекше назар аудару өте маңызды. Біз пагуоштың қатысуын Кеңейткен елдердің ішінде мен Үндістан мен Пәкістан, Ауғанстан, Иран және жалпы Таяу Шығысты атап өткім келеді. Сонымен қатар, біз, әрине, Еуропада, Ресейде, Қытайда және АҚШ-та маңызды қатысуымызды сақтадық.

Сондықтан мен пагуошты басқарған кезде мен мұндай қақтығыстардың алдын алуға, мемлекеттер мен халықтар арасындағы байланысты антагонизмді азайтуға және мүмкіндігінше қақтығыстардың ядролық қаруға айналу қаупін төмендететін бейбіт бастамаларды ілгерілетуге ерекше назар аудардым. Мен бүкіл әлемдегі қақтығыстарға қатысатын жаңа маңызды елдерде ұйымның қатысуын кеңейту үшін көп күш жұмсадым. Көптеген зардап шеккен елдерде желілерді құру өте маңызды болды, олардың билігімен өзара әрекеттесе алатын және бүкіл әлем бойынша ядролық тәуекелдер туралы ақпарат тарата алатын адамдар тобы. Бұл пагуошқа ядролық қаруды қолдану ықтималдығын арттыратын немесе ядролық қаруы жоқ мемлекеттердің ядролық қаруды құруын ынталандыратын қақтығыстарды шектеуге немесе жоюға бағытталған бастамаларды көтеруге көмектесті. Алға қарай, Пагуош үшін әлемнің осы маңызды аймақтарындағы рөлін кеңейту, сондай-ақ ядролық қаруы бар мемлекеттердің өзегіне шоғырлану бұрынғыдан да маңызды екенін атап өтеміз. Өкінішке орай, соңғы кезеңде әлемдегі жағдай күрт нашарлады. Шиеленістер мен ядролық тәуекелдер күшейе түсті, және пагуоштың өз шектеулері болса да, бүкіл әлем үшін жаһандық тәуекелдерге қатты алаңдайтын және тұрақтылықты, бейбітшілікті және ядролық қаруды жоюды жақтайтын адамдар арасындағы келіспеушіліктерді жеңу арқылы диалогты ілгерілету біздің міндетіміз және міндетіміз.

Симонстың ядролық қарусыздану перспективалары туралы пікірталас форумы

2024 жылдың 13 қыркүйегінде Пагуош Вена дипломатиялық академиясында Вена халықаралық зерттеулер мектебімен бірлесе отырып көпшілік алдында пікірталас өткізді.

Панельде австриялық дипломат және қаланың жетекші жақтаушысы Александр Комменттің алғашқы сөздері, сондай-ақ Кеңес мүшелері Сверре Лодгаард, Стив Миллер және Тарик Рауфтың сөздері айтылды. Симонстың ядролық қарусыздану перспективалары туралы пікірталас форумы Пагуош пен Канаданың Симонс қоры арасындағы ұзақ мерзімді ынтымақтастықтың соңғы жетістігі болып табылады, ол Жомарт қаржы ұсынды. Іс-шараның бейнежазбасын пагуоштың веб-сайтынан табуға болады.

Бейнелер мен есептер қол жетімді
www.pugwash.org

Еуропалық қауіпсіздік бойынша семинарлар

24-25 мамырда Пагуош Үстамбұлда еуропалық қауіпсіздік бойынша тәуекелдерді азайту және диалогты бағалау бойынша семинар өткізді. Жиырма екі халықаралық қатысушы қолданыстағы қауіпсіздік шеңберімен байланысты тәуекелдерді, қиындықтар мен мүмкіндіктерді, сондай-ақ ядролық және кәдімгі қару-жарақты бақылау перспективалары мен сенімді нығайту шараларын талқылады.

12-13 қазанда Пагуош Белградта ядролық тәуекелдерге, қару-жарақты ұстауға және бақылауға арналған семинар өткізді. Жиырма халықаралық қатысушы халықаралық қауіпсіздік пен Еуропалық тәртіптің сын-қатерлерін талқылады.

Сарапшылардың екі кездесуінде де стратегиялық тұрақтылықты сақтау, ядролық және кәдімгі қару-жарақты бақылауды жүзеге асыру әрекеттері күшейтілуі керек деген консенсусқа қол жеткізілді, бұл арандатушылық түсініспеушіліктер мен дағдарыстық тұрақсыздықты болдырмауға көмектеседі.

[Бейнелер мен есептер қол жетімді](#)

www.pugwash.org

Стратегиялық тұрақтылық бойынша семинар

12-13 сәуірде Пагуош Ыстамбұлда ядролық қаруды бақылауды күшейту мүмкіндіктерін бағалау үшін семинар ұйымдастырды. Америка Құрама Штаттарынан, Ресейден, Қытайдан және Еуропадан он жеті сарапшы және тағы үш виртуалды презентация – болашақта ядролық қауіпті азайту үшін күн тәртібін анықтауға бағытталған халықаралық қауіпсіздік жағдайы туралы жемісті пікірталастарға қатысты.

Қатысушылар Пагуош ортасы осы қиын уақытта құнды байланыс құралын және барлық тараптар үшін деэскалация қадамдары туралы миға шабуыл жасау үшін пайдалы үстел ұсынғанына ризашылықтарын білдірді.

Видео и отчеты доступны на www.pugwash.org.

Пагуошқа шолу

Міндеті

1957 жылы құрылғаннан бері Пагуош ғылыми және халықаралық конференцияларының мақсаты ең алдымен ескерту болды ядролық қаруды қолдану өркениетті және мүмкін адамзатты жойып жіберуі мүмкін. Атап айтқанда, Рассел-Эйнштейн манифесі негізгі құжат ретінде барлық соғыстарды тоқтату үшін қақтығыстарды шешу қажеттілігін көрсетеді. Пагуош ядролық қарусыздануды, барлық жаппай қырып-жоятын қаруды (ЖҚҚ) жоюды және ядролық қарудың таралуын болдырмауды жақтайды.

Пагуоштың Барилоче, Берлин, Лондон, Токио және Вашингтонда кеңселері, сондай-ақ 50-ге жуық елдегі ұлттық топтар мен байланыстар бар.

Жаңалықтар

64-ші Пагуош халықаралық конференциясы 2025 жылдың 1-5 қарашасы аралығында Жапонияның Хиросима қаласында өтеді

2024 жылы Пагуош кеңесі (1) жаңа технологиялар және (2) Химиялық және биологиялық қару сияқты салаларда қолданыстағы ядролық қару жұмыс тобының жұмысына қосымша екі жаңа жұмыс тобын құрды.

Бұл топтар Пагуош басшылығы мен кеңесінің қызметі мен зерттеулерін басқарады

Ғылым және әлемдік істер бойынша Пагуош конференцияларын ұйымдастыру

Басшылық

Президент:	Мәртеб. Д-р. Хуссейн Аль-Шахристани (Ирак)
Бас хатшы:	Проф. Карен Холлберг (Аргентина)
Кеңес Төрағасы:	Проф. Гетц Нойней (Германия)
Атқару комитетінің төрағасы:	Проф. Тацудзиро Сузуки (Жапония)
Бағдарлама Директоры:	Д-р. Пол Эрик Кристиансен (Ұлыбритания)

Пагуоштың атқару комитеті

Проф. Карен Холлберг (Аргентина) <i>л.б.</i>	Проф. Гетц Нойнек (Германия) <i>л.б.</i>
Мәртеб. Д-р. Хуссейн Аль-Шахристани (Ирак) <i>л.б.</i>	Мырза Тарик Рауф (Канада/Пәкістан)
Д-р. Катарина Симонен (Финляндия)	Проф. Амитабх Матту (Үндістан)
Проф. Дэвид Менашри (Израиль)	Проф. Тацуджиро Сузуки (Жапония)
Елші Вазль Аль-Ассад (Иордания)	Ханым Тагрид Эль-Ходари (Палестина)
Д-р. Дэвид Эллвуд (Ұлыбритания)	Д-р. Стив Миллер (Америка Құрама Штаттары)

Пағуош Кеңесі

Елші **Таус Ферухи** (Алжир)
Проф. **Карен Холлберг** (Аргентина) *л.б.*
Д-р. **Жан Паскаль Зандерс** (Бельгия)
Д-р. **Дженифер Саймонс** (Канада)
Мырза Сезар Харамилло (Канада)
Мырза Тарик Рауф (Канада/Үндістан)
Проф. **Ли Бин** (Қытай)
Ханым Ана Еркович (Хорватия)
Елші **Халед Шамаа** (Египет)
Д-р. **Катариина Симонен** (Финляндия)
Д-р. **Венанс Журне** (Франция)
Проф. **Анник Сузор-Вайнер** (Франция)
Проф. **Гетц Нойнек** (Германия)
Проф. **Хаппимон Якоб** (Үндістан)
Проф. **Амитбах Матту** (Үндістан)
Посол **Реза Зиаран** (Иран)
Мәртебелі Д-р. **Али Салехи** (Иран)
Мәртебелі Д-р. **Хуссейн аль-Шахристани** (Ирак) *л.б.*
Проф. **Дэвид Меншари** (Израиль)
Посол **Джереми Иссахарофф** (Израиль)
Проф. **Франческо Калоджеро** (Италия) *шақырылған*
Проф. **Паоло Котта-Рамусино** (Италия) *шақырылған*
Проф. **Франческо Ленчи** (Италия)
Проф. **Тацудзиро Сузуки** (Жапония)
Проф. **Томохиро Инагаки** (Жапония)
Посол **Ваэль аль-Асад** (Иордания)
Д-р. **Марк Со** (Корея/Германия)
Мырза Ильдар Мамедов (Латвия)
Елші **Ян Хукема** (Нидерланды)
Д-р. **Мойд Юсуф** (Пәкістан)
Ханым Тагрид Эль-Ходари (Палестина)
Елші **Сергей Бацанов** (Ресей)
Проф. **Александр Никитин** (Ресей)
Проф. **Джоэлин Преториус** (Оңтүстік Африка)
Проф. **Томас Йонтер** (Швеция)
Мырза Арнольд Лютхольд (Швейцария)
Проф. **Мустафа Кибароглу** (Түркия)
Д-р. **Дэвид Эллвуд** (Ұлыбритания)
Мырза Клифф Купчан (АҚШ)
Д-р. **Стивен Миллер** (АҚШ)
Елші **Робин Рафель** (АҚШ)